

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

15 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Wesołowski (przewodniczący)

SSN Adam Doliwa (sprawozdawca)

SSN Jacek Grela

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 15 maja 2025 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej syndyka masy upadłości Bank spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi
z 29 października 2021 r., I ACa 1222/20,
w sprawie z powództwa syndyka masy upadłości Bank spółki akcyjnej w W.
przeciwko L. B.
o zapłatę,

oddala skargę kasacyjną.

Adam Doliwa

Krzysztof Wesołowski

Jacek Grela

[dr]

UZASADNIENIE

Bank spółka akcyjna w W. wniosła o zasądzenie od L. B. kwoty 1 042 899,96 zł, w tym kapitału w kwocie 909 712,98 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od 21 lutego 2018 r. do dnia zapłaty; odsetek umownych za okres korzystania z kapitału w kwocie 27 894,01 zł wraz z odsetkami

ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty; odsetek karnych w wysokości 103 312,97 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty; kosztów i opłat w wysokości 1980,00 zł. Ponadto powódka wniosła o zasądzenie od pozwanej kosztów procesu.

Wyrokiem z 31 sierpnia 2020 r. Sąd Okręgowy w Sieradzu uchylił w całości wyrok zaoczny z 20 sierpnia 2018 r. i powództwo oddalił (pkt 1), nakazał pobrać od powódki na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Sieradzu kwotę 430 zł tytułem brakujących kosztów procesu (pkt 2) oraz zasądził od powódki na rzecz pozwanej kwotę 8856 zł brutto tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu.

Wyrokiem zaocznym z 20 sierpnia 2018 r. Sąd Okręgowy w Sieradzu zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 1 042 899,96 zł, w tym kwotę 909 712,98 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości ustawowych odsetek maksymalnych za opóźnienie w skali roku od 21 lutego 2018 r. do dnia zapłaty; kwotę 131 206,98 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 5 kwietnia 2018 r. do dnia zapłaty i kwotę 52 162,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Pozwana złożyła sprzeciw od wyroku zaocznego, wnosząc o jego uchylenie w całości i oddalenie powództwa. W uzasadnieniu sprzeciwu wskazała, że o wydaniu wyroku zaocznego dowiedziała się 26 marca 2019 r., gdy otrzymała od komornika korespondencję o prowadzonym w stosunku do niej postępowaniu egzekucyjnym. Wskazała ponadto, że w okresie od 7 listopada 2016 r. do 25 lutego 2019 r. przebywała w Zakładzie Karnym nr [...] w Ł. i nie miała możliwości odbierania korespondencji kierowanej do niej na adres w [...]. Pozwana wniosła o unieważnienie umowy kredytu.

W sprawie ustalono, że powódka 6 września 2005 r. zawarła z pozwaną umowę kredytu hipotecznego o numerze [...] indeksowanego do waluty obcej (CHF). Umowa opiewała na kwotę 689 795,92 zł, która miała zostać spłacona do 30 września 2025 r. W dniu wypłaty kredytu lub każdej transzy kredytu kwota wypłaconych środków miała być przeliczana na walutę, do której indeksowany był kredyt, według kursu kupna walut określonego w bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych, obowiązujących

w dniu uruchomienia środków. Spłata wszelkich zobowiązań z tytułu zawartej umowy miała być dokonywana w złotych na rachunek pomocniczy. Wysokość zobowiązania miała być ustalana jako równowartość wymaganej spłaty wyrażonej w walucie indeksacyjnej - po jej przeliczeniu według kursu sprzedaży walut określonego w bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych do waluty wyrażonej w umowie - obowiązującego w dniu spłaty. W przypadku kredytu indeksowanego w walucie obcej kwota raty spłaty miała być obliczona według kursu sprzedaży dewiz stosowanego w banku na podstawie obowiązującej tabeli kursów z dnia wpływu środków.

Pismem z 20 stycznia 2017 r. powódka wezwała pozwaną do zapłaty, w terminie 14 dni od daty jego doręczenia. W związku z brakiem zapłaty zaległych rat powódka pismem z 9 marca 2017 r. wypowiedziała umowę. Pismo to zostało wysłane na adres pozwanej wskazany w umowie i nie zostało przez nią odebrane. Pismo to nie zostało wysłane na adres pełnomocnika pozwanej, który już wcześniej próbował negocjować z bankiem sposób spłaty. Pozwana odbywała wówczas karę pozbawienia wolności i nie poinformowała banku o zmianie adresu.

Pismem z 26 lipca 2017 r. powódka wezwała pozwaną do zapłaty na swoją rzecz w terminie do 18 stycznia 2019 r. należności z tytułu wypowiedzianej umowy kredytu nr [...]. Powódka wystawiła wyciąg z ksiąg banku 20 listopada 2019 r., w którym wskazała, że posiada wierzytelność w stosunku do pozwanej z tytułu umowy kredytu nr [...] w łącznej wysokości 1 042 899,96 zł, na którą składa się: kapitał w wysokości 909 712,98 zł; odsetki umowne za okres od 1 sierpnia 2016 r. do 4 maja 2017 r. w wysokości 27 894,01 zł, odsetki za opóźnienie naliczane od kwoty niespłaconego kapitału w wysokości 103 312,97 za okres od 1 sierpnia 2016 r. do 19 stycznia 2017 r. oraz od 20 stycznia 2017 r. do 20 lutego 2018 r., oraz opłaty i prowizje w wysokości 1980,00 zł.

Sąd pierwszej instancji stwierdził, że niedozwolony charakter mają postanowienia umowne, z których wynikało nierównomierne rozłożenie między stronami umowy ryzyka wynikającego z zastrzeżenia indeksacji kredytu, tj. wyrażenia wysokości zobowiązania konsumenta w walucie obcej, której kurs podlega nieograniczonym zmianom - bez zagwarantowania w umowie jakichkolwiek

mechanizmów, które mogłyby ograniczyć ryzyko ponoszone przez pozwaną. Postanowienia te zostały uznane za niedozwolone, gdyż doprowadziły do ukształtowania stosunku zobowiązaniowego niezgodnie z zasadą równorzędności stron.

Bank nie wykonał również swoich obowiązków w zakresie poinformowania pozwanej o ryzyku kursowym. Sąd uznał w tym zakresie za niewystarczające uregulowania zawarte w umowie, z których wynikało, że pozwana jest świadoma ryzyka kursowego, związanego ze zmianą kursu waluty indeksacyjnej w stosunku do złotego w całym okresie kredytowania i akceptuje to ryzyko.

Sąd pierwszej instancji uznał także, że postanowienia dotyczące indeksacji były niedozwolone z uwagi na fakt, że ustalały inną wysokość kursu przyjętego dla przeliczeń kwoty udzielonego kredytu ze złotych na franka szwajcarskiego i inną wysokość kursu przyjętego przy ustalaniu wysokości wymaganej spłaty z franka szwajcarskiego na złote. Ponadto postanowienia umowne pozwalały bankowi na swobodne ustalenie wysokości każdego z tych kursów, jak przy działalności wolnorynkowej (kantorowej), mimo że miały jedynie zabezpieczać bank przed spadkiem kursu waluty i pozwolić na zastosowanie niższych stóp procentowych. Zatem sposób ustalania przez bank kursu waluty mógł doprowadzić do ustalenia wyższej wysokości zobowiązania w chwili wypłaty od wysokości rzeczywiście udzielonego kredytu, co uzasadniało twierdzenie o naruszeniu przez bank interesów konsumenta.

Wyrokiem z 29 października 2021 r. Sąd Apelacyjny w Łodzi oddalił apelację powódki (pkt I) i orzekł o kosztach procesu (pkt II).

Sąd Apelacyjny uznał, że od momentu zawarcia spornej umowy nie było obiektywnego mechanizmu, który pozwoliłby ustalić świadczenie kredytobiorcy w sposób niezależny od decyzji kredytodawcy. Powódka również nie poinformowała należycie pozwanej o faktycznym ryzyku wynikającym z tego rodzaju kredytu, zaś ryzyko wiążące się z zaciągnięciem kredytu powinno być możliwe do oceny już w dacie zawarcia umowy. Pozwana w konsekwencji nie wiedziała, jaka jest wysokość jej zobowiązania bo klauzula, która przeliczała to zobowiązanie, nie była precyzyjna. W toku spłaty rat kredytu pozwana zobowiązana była wpłacać na rachunek

pomocniczy prowadzony przez powódkę kwoty ustalone przy zastosowaniu klauzuli waloryzacyjnej, która z uwagi na abuzywny charakter zawartych w niej postanowień dotyczących kursu waluty nie powinna być stosowana, ponieważ nie wiązała pozwanej. Dochodziło w ten sposób do niemających podstawy prawnej przesunięć pomiędzy majątkiem pozwanej a majątkiem powodowego banku.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego nie jest możliwe dalsze funkcjonowanie umowy, której - po wyłączeniu z niej postanowień niedozwolonych - nie da się wykonać, tj. określić sposobu świadczenia przez strony oraz wysokości świadczenia, i która bez wyeliminowanych z niej spornych postanowień tworzyć będzie stosunek prawny, którego cel lub treść sprzeciwiałby się właściwości (naturze) stosunku cywilnoprawnego, ustawie lub zasadom współżycia społecznego. Taki stosunek prawny musi zostać uznany za nieważny, z racji sprzeczności z ustawą, polegającą na naruszeniu granic swobody umów (art. 58 § 1 w zw. z art. 353¹ k.c.).

Od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi skargę kasacyjną wywiodła powódka, zaskarżając go w całości. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucono naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.: art. 385¹ § 1 i 2 w zw. z art. 65 § 1 i 2 k.c. w zw. z postanowieniami § 1 ust. 1, § 2 ust. 2 oraz § 4 ust. 2 umowy kredytu, § 19 ust. 5 regulaminu kredytu hipotecznego Dom w zw. z postanowieniami § 2 regulaminu; art. 385², art. 385¹ § 1 w zw. z art. 22¹, art. 58 § 1 i art. 385¹ § 1, art. 385¹ § 1 i 2 w zw. z art. 65 § 1 i 2 k.c. w zw. z postanowieniami § 1 ust. 1, § 2 ust. 2 oraz § 4 ust. 2 umowy, § 19 ust. 5 regulaminu w zw. z postanowieniami § 2 regulaminu; art. 385¹ § 2 w zw. z art. 65 § 1 i 2, art. 358 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. XLIX ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. przepisy wprowadzające kodeks cywilny oraz art. 41 ustawy z dnia 29 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe; art. 65 § 1 i 2 k.c., art. 69 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 288 ze zm., dalej: „Pr.bank.”) w zw. z postanowieniami § 1 ust. 1, § 2 ust. 2 oraz § 4 ust. 2 umowy oraz § 19 ust. 5 regulaminu w zw. z postanowieniami § 2 regulaminu; art. 385¹ § 1 i 2 k.c.

Pozwana nie skorzystała z możliwości wniesienia odpowiedzi na skargę kasacyjną w wyznaczonym terminie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługiwała na uwzględnienie.

Status strony czynności jako konsumenta nie podlega ocenie *in abstracto*, lecz w relacji do konkretnej czynności prawnej, a o przypisaniu go kontrahentowi przedsiębiorcy decyduje cel, w jakim dokonuje on czynności z przedsiębiorcą, który ma być niezwiązany z działalnością gospodarczą lub zawodową owego kontrahenta (zob. wyroki Sądu Najwyższego z: 27 maja 2022 r., II CSKP 314/22, OSNC-ZD 2022, nr D, poz. 50; z 13 czerwca 2012 r., II CSK 515/11; z 3 października 2014 r., V CSK 630/13, OSNC 2015, nr 7-8, poz. 96; z 18 kwietnia 2023 r., II CSKP 914/22; z 28 marca 2024 r., II CSKP 1605/22; z 8 marca 2024 r., II CSKP 85/24).

Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z 6 września 2024 r., II CSKP 964/23, w zbliżony sposób kryterium to jest ujmowane na tle art. 2 lit. b dyrektywy 93/13, implementowanej w art. 385¹ i n. k.c. Według tego przepisu konsumentem jest każda osoba fizyczna, która zawierając umowę działa w celach niezwiązanych z handlem, przedsiębiorstwem lub zawodem (zob. wyrok TSUE z 3 września 2015 r., C-110/14, Horațiu Ovidiu Costea przeciwko SC Volksbank România SA, ECLI:EU:C:2015:538). Rozstrzygające znaczenie ma zatem kryterium funkcjonalne, sprzężone z oceną, czy zawarcie umowy, z uwzględnieniem jej celu, wpisuje się w działalność niezwiązaną z wykonywaniem handlu, zawodu lub prowadzeniem przedsiębiorstwa. Badając tę kwestię sąd powinien uwzględnić wszystkie okoliczności sprawy, które mogą być pomocne w oznaczeniu celu nabycia towaru lub usługi stanowiących przedmiot umowy. W przypadku umów kredytu istotne znaczenie ma w tej mierze przeznaczenie (sposób wykorzystania) pożyczonego kapitału (por. wyrok TSUE z 8 czerwca 2023 r., C-570/21, I.S., K.S. przeciwko YYY.S.A., ECLI:EU:C:2023:456).

W niniejszej sprawie Sądy *meriti* dokonały analizy postanowień umownych pod kątem ich abuzywności, uznając w sposób dorozumiany, że pozwana w ramach umowy kredytu miała status konsumenta. Należy wskazać, że status pozwanej jako konsumenta nie był dotychczas kwestionowany na żadnym etapie postępowania sądowego. Z uzasadnienia zaskarżonego skargą kasacyjną wyroku wynika, że pozwana miała kłopoty finansowe a pieniądze były jej potrzebne na dokończenie budowy domu. Kredyt został przeznaczony na spłatę: kredytu budowlanego, kredytu preferencyjnego oraz linii kredytowej. W oparciu o powyższe należy stwierdzić, że

status konsumenta nie mógł zostać skutecznie podważony na etapie postępowania kasacyjnego (art. 398³ § 3 k.p.c.) a dokonane w sprawie ustalenia faktyczne stanowią wiążącą Sąd Najwyższy podstawę faktyczną rozważań prawnych (art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Należy także zauważyć, że zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego klauzula ryzyka walutowego nie może funkcjonować bez klauzuli kursowej, określającej przeliczenie zobowiązań stron celem ustalenia wysokości ich świadczenia. Z kolei klauzula spreadowa nie ma racji bytu w umowie, w której nie zastosowano mechanizmu przeliczeniowego i wynikającego z niego narażenia konsumenta na ryzyko kursowe. W konsekwencji klauzule te, składające się na przyjęty w umowach kredytu mechanizm przeliczeniowy, są ze sobą ściśle powiązane, a ich rozszczępienie jest zabiegiem sztucznym (zob. wyroki SN: z 27 listopada 2019 r., II CSK 483/18; z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, OSNC-ZD 2021, nr B, poz. 20; z 10 maja 2022 r., II CSKP 285/22; z 13 maja 2022 r., II CSKP 293/22; z 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22; z 24 czerwca 2022 r., II CSKP 10/22; z 28 października 2022 r., II CSKP 902/22; z 28 października 2022 r., II CSKP 910/22; z 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22; z 26 stycznia 2023 r., II CSKP 722/22; z 20 lutego 2023 r., II CSKP 809/22; z 8 marca 2023 r., II CSKP 1095/22; z 12 kwietnia 2023 r., II CSKP 1531/22; z 18 kwietnia 2023 r., II CSKP 1511/22; z 8 listopada 2023 r., II CSKP 2099/22).

Zarzut skarżącej kasacyjnie kwestionujący zasadność przyjęcia przez Sąd Apelacyjny, że klauzula przeliczeniowa określa główne świadczenia stron, także nie zasługiwał na uwzględnienie. Zgodnie bowiem ze stanowiskiem Sądu Najwyższego zastrzeżone w umowie kredytu klauzule dotyczące przeliczenia kwoty wypłaconego kredytu i spłacanych rat na walutę obcą określają główne świadczenia stron w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. i art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13 (zob. m.in. wyroki SN: z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, OSNC-ZD 2021, nr B, poz. 20; z 30 września 2020 r., I CSK 556/18; z 24 lutego 2022 r., II CSKP 45/22; z 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22; z 28 września 2022 r., II CSKP 412/22, OSNC-ZD 2022, nr 4, poz. 54). Wniosek ten należy również odnieść do klauzul, na podstawie których następowało określenie wysokości świadczenia w umowach kredytu denominowanego, gdyż wpływają one na wysokość kwoty kredytu w złotych, którą ma wypłacić bank, a także kwoty w złotych przypadającej do spłaty (zob. wyroki SN:

z 2 czerwca 2021 r., I CSKP 55/21; z 27 lipca 2021 r., V CSKP 49/21; z 3 lutego 2022 r., II CSKP 415/22).

Sąd Apelacyjny trafnie jako niedozwolone zakwalifikował klauzule przeliczeniowe w umowie stron, pozwalające pozwanemu bankowi na swobodne ustalenie kursu walutowego, po jakim następowało przeliczenie uiszczanych przez pozwaną rat spłaty kredytu. Stanowisko o niedozwolonym charakterze postanowień, w których możliwość ustalania kursu (a także wysokości świadczeń) zależy od arbitralnej decyzji jednej ze stron, zostało już ugruntowane w orzecznictwie Sądu Najwyższego (zob. m.in. wyrok SN z 26 maja 2022 r., II CSKP 650/22, OSNC-ZD 2022, nr 4, poz. 48, i tam powołane orzecznictwo; oraz wyroki SN: z 31 stycznia 2023 r., II CSKP 334/22; z 8 lutego 2023 r., II CSKP 978/22).

W orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej wskazano, że wymóg, zgodnie z którym warunek umowny musi być wyrażony prostym i zrozumiałym językiem, powinien być rozumiany jako nakazujący nie tylko, aby dany warunek był zrozumiały dla konsumenta z gramatycznego punktu widzenia, ale także, aby umowa przedstawiała w sposób przejrzysty konkretne działanie mechanizmu wymiany waluty obcej, do którego odnosi się ów warunek, a także związek między tym mechanizmem a mechanizmem przewidzianym w innych warunkach dotyczących uruchomienia kredytu, tak, by konsument był w stanie oszacować, w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria, wpływające dla niego z tej umowy konsekwencje ekonomiczne (zob. wyrok TSUE z 30 kwietnia 2014 r., C-26/13, Árpád Kásler i Hajnalka Káslerné Rábai przeciwko OTP Jelzálogbank Zrt, pkt 75; podobnie wyrok z 20 września 2017 r., C-186/16, Ruxandra Paula Andriciuc i in. przeciwko Banca Românească SA, pkt 45).

Klauzula przeliczeniowa przewidziana w zawartej przez strony umowie nie została jednoznacznie sformułowana, skoro na jej podstawie bank mógł swobodnie (dowolnie) ustalić wysokość oddanej do dyspozycji pozwanej kwoty kredytu w CHF, a ona nie była w stanie z góry oszacować kwoty, którą miała obowiązek świadczyć. Wynikało to z tego, że zasady przewalutowania określał jednostronnie bank (zob. m.in. wyroki SN: z 4 listopada 2011 r., I CSK 46/11, OSNC-ZD 2013, nr A,

poz. 4; z 15 lutego 2013 r., I CSK 313/12; z 10 lipca 2014 r., I CSK 531/13, OSNC-ZD 2015, nr D, poz. 53).

Bez wątpienia jednoznaczność postanowienia umownego to w tym zakresie również możliwość ustalenia treści stosunku zobowiązaniowego przez przeciętnego konsumenta. Zatem nie chodzi jedynie o jednoznaczność językową, ponieważ postanowienia w tym sensie jednoznaczne mogą nie pozwalać na określenie treści zobowiązań, a w szczególności rozmiaru przyszłego świadczenia konsumenta.

Konsekwencją stwierdzenia, że dane postanowienie umowne ma charakter niedozwolony w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., jest działająca *ex lege* sankcja bezskuteczności niedozwolonego postanowienia, połączona z przewidzianą w art. 385¹ § 2 k.c. zasadą związania stron umową w pozostałym zakresie (zob. m.in. uchwałę SN z 29 czerwca 2007 r., III CZP 62/07, OSNC 2008, nr 7-8, poz. 87, oraz uchwałę składu siedmiu sędziów SN z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21, OSNC 2021, nr 9, poz. 56, a także m.in. wyroki SN: z 30 maja 2014 r., III CSK 204/13; z 1 marca 2017 r., IV CSK 285/16; z 24 października 2018 r., II CSK 632/17; z 8 lutego 2023 r., II CSKP 978/22).

Uznanie bowiem, że postanowienia dotyczące przeliczania kwoty kredytu i uiszczanych spłat na walutę obcą są niedozwolonymi postanowieniami umownymi oznacza, że zgodnie z art. 385¹ § 1 zd. 1 k.c., nie wiążą one pozwanej. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wyjaśnił, że art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, iż warunek umowny uznany za nieuczciwy należy co do zasady uznać za nigdy nieistniejący, tak, by nie wywoływał on skutków wobec konsumenta. W związku z tym sądowe stwierdzenie nieuczciwego charakteru takiego warunku powinno mieć z reguły skutek w postaci „przywrócenia” sytuacji prawnej i faktycznej konsumenta, w jakiej znajdowałby się on bez tego warunku (zob. wyrok TSUE z 21 grudnia 2016 r., C-154/15, C-307/15 i C-308/15, Francisco Gutiérrez Naranjo i Ana María Palacios Martínez przeciwko Cajasur Banco i Banco Bilbao Vizcaya Argentaria SA (BBVA), pkt 61-62).

Wylimitowanie z łączącej strony umowy kredytu indeksowanego niedozwolonych postanowień umownych, określających zasady przeliczania udzielonego kredytu na złote oraz spłacanych rat na CHF, wymaga oceny, czy

umowa w pozostałym zakresie jest możliwa do utrzymania. Dla oceny tej kwestii nie ma bezpośredniego znaczenia fakt, że wymieniona klauzula określała świadczenie główne stron (zob. wyroki SN: z 30 września 2020 r., I CSK 556/18; z 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17; z 9 maja 2019 r., I CSK 242/18; z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18; z 2 czerwca 2021 r., I CSKP 55/21; z 27 lipca 2021 r., V CSKP 49/21; z 3 lutego 2022 r., II CSKP 415/22; zob. też wyroki TSUE: z 20 września 2017 r., C-186/16, pkt 37; z 3 października 2019 r., C-260/18, Kamil Dziubak i Justyna Dziubak przeciwko Raiffeisen Bank International AG, pkt 44). W odniesieniu do możliwości dalszego wykonywania takiej umowy kredytu po wyeliminowaniu klauzuli denominacyjnej albo indeksacyjnej należy podkreślić, że zgodnie z punktem 2. uchwały całego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22, OSNC 2024, nr 12, poz. 118, w razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie. Zgodnie zaś z art. 87 § 1 zd. 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym uchwała ta ma moc zasady prawnej i wiąże Sąd Najwyższy w niniejszej sprawie.

Zdaniem Sądu Najwyższego nie jest także uzasadniony zarzut skargi kasacyjnej wskazujący na możliwość wypełnienia luki w umowie, powstałej na skutek usunięcia z niej klauzuli przeliczeniowej (art. 385¹ § 1 k.c.), przez odwołanie się do mechanizmu ustalania kursu walutowego przewidzianego w art. 358 § 2 k.c., tj. przyjęcia na potrzeby wyliczeń należnych świadczeń średniego kursu franka szwajcarskiego w NBP. W kwestii ewentualnego stosowania przepisów prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym, w celu zastąpienia wyeliminowanych z umowy postanowień abuzywnych, należy odwołać się do punktu 1. uchwały całego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22, w myśl którego w razie uznania, że postanowienie umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, iż miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów. W tym kontekście zasadne jest również odwołanie się do wyroku Trybunału Sprawiedliwości

Unii Europejskiej z 26 marca 2019 r., C-70/17, Abanca Corporación Bancaria SA przeciwko Albertowi Garcíi Salamance Santosowi i Bankia SA przeciwko Alfonsowi Antoniowi Lau Mendozie i Verónice Yulianie Rodríguez Ramírez, w którym wykluczono, aby sąd krajowy mógł zmieniać treść nieuczciwych warunków zawartych w umowach (pkt 54). Oznacza to, że nieuprawnione jest zastąpienie przez sąd postanowień niedozwolonych innymi, co prowadziłoby w istocie do zmiany treści łączącej strony umowy. Możliwość takiej zmiany umowy przez sąd stoi w sprzeczności z celami prewencyjnymi dyrektywy 93/13, gdyż przedsiębiorcy wiedzieliby, że nawet w razie zastosowania klauzuli niedozwolonej umowa zostanie skorygowana przez sąd w sposób możliwie najpełniej odpowiadający ich woli, a jednocześnie dopuszczalny w świetle przepisów o niedozwolonych postanowieniach umownych (zob. też wyrok TSUE z 29 kwietnia 2021 r., C-19/20, I.W. i R.W. przeciwko Bankowi B. S.A., pkt 68). W związku z tym należy stwierdzić, że nie jest dopuszczalne zastosowanie przepisów o charakterze dyspozytywnym w celu zastąpienia wyeliminowanych z umowy postanowień abuzywnych.

Warto zaznaczyć, że wyeliminowanie abuzywnych klauzul przeliczeniowych nie prowadzi do utrzymania w mocy umowy kredytu indeksowanego kursem CHF, jako kredytu złotowego, oprocentowanego według stawki LIBOR (zob. wyroki SN: z 17 marca 2022 r., II CSKP 474/22; z 13 kwietnia 2022 r., II CSKP 15/22; z 26 kwietnia 2022 r., II CSKP 550/22; z 10 maja 2022 r., II CSKP 694/22; z 20 maja 2022 r., II CSKP 796/22; z 26 stycznia 2023 r., II CSKP 875/22; z 30 maja 2023 r., II CSKP 1536/22; z 22 czerwca 2023 r., II CSKP 1484/22, por. jednak odmiennie wyroki SN: z 26 maja 2022 r., II CSKP 650/22; z 1 czerwca 2022 r., II CSKP 364/22; z 18 sierpnia 2022 r., II CSKP 387/22; z 28 września 2022 r., II CSKP 412/22; z 23 listopada 2022 r., II CSKP 923/22; z 26 stycznia 2023 r., II CSKP 272/22).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. oddalił skargę kasacyjną.

Adam Doliwa

Krzysztof Wesołowski

Jacek Grela

[dr]

[SOP]

[r.g.]